

BOSHLANG'ICH SINFLARDA DARS SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA ZAMONAVIY METODLAR

Asatulloeva Nazira Akram qizi
Karimova Mijgona Jo'raboyevna
Ismoilova Marjona Abdushukurovna
Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti

Boshlang'ich ta'lim yonalishi

2 bosqich 108 –guruh talabalari

naziraasatulloeva@gmail.com

mijgonakarimova93@gmail.com

oishamoh008@gmail.com

Annotatsiya. *Ushbu maqolada boshlang'ich sinflarda ta'lim samaradorligini oshirishda zamonaviy o'qitish metodlari va interfaol yondashuvlarning ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, o'quvchilarning bilim olishga bo'lgan qiziqishini oshirish, mustaqil fikrlashini rivojlantirish va dars jarayonini samarali tashkil etish yo'llari tahlil qilingan. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar va metodlarning amaliy qo'llanilishi misollar asosida tushuntirilgan.*

Kalit so'zlar: *boshlang'ich ta'lim, zamonaviy metodlar, interfaol yondashuv, pedagogik texnologiya, dars samaradorligi, o'quvchi faolligi, innovatsiya, ta'lim sifati*

Абстрактный. *В данной статье подчеркивается важность современных методов обучения и интерактивных подходов в повышении эффективности образования в начальной школе. Также анализируются способы повышения интереса учащихся к обучению, развития самостоятельного мышления и эффективной организации учебного процесса. Практическое применение современных педагогических технологий и методов объясняется на примерах.*

Ключевые слова: *начальное образование, современные методы, интерактивный подход, педагогические технологии, эффективность урока, активность учащихся, инновации, качество образования.*

Abstract. *This article highlights the importance of modern teaching methods and interactive approaches in improving the effectiveness of education in primary schools. It also analyzes ways to increase students' interest in learning, develop independent thinking, and effectively organize the teaching process. The practical application of modern pedagogical technologies and methods is explained on the basis of examples.*

Keywords: *primary education, modern methods, interactive approach, pedagogical technology, lesson effectiveness, student activity, innovation, quality of education.*

Kirish

Bugungi kunda ta'lim tizimida tub o'zgarishlar amalga oshirilmoqda. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim bosqichi o'quvchilarning keyingi bilim olish jarayoni uchun poydevor hisoblanadi. Shu sababli boshlang'ich sinflarda dars samaradorligini oshirish muhim vazifa hisoblanadi. An'anaviy o'qitish usullari o'quvchini faqat tinglovchi sifatida shakllantirgan bo'lsa, zamonaviy metodlar o'quvchini faol ishtirokchiga aylantiradi. Bu esa o'quvchilarning bilimni chuqurroq o'zlashtirishiga yordam beradi.

Boshlang'ich sinflarda ta'lim jarayoni o'quvchining shaxs sifatida shakllanishida muhim bosqich hisoblanadi. Shu sababli bu bosqichda darslarni samarali tashkil etish, zamonaviy metodlardan unumli foydalanish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi. Zamonaviy o'qitish metodlari an'anaviy ta'limdan tubdan farq qilib, o'quvchini faqat tinglovchi emas, balki faol ishtirokchi sifatida ko'radi. Bu esa o'quvchilarning bilimni chuqurroq anglashiga, mustaqil fikrlashiga va o'z fikrini erkin bayon etishiga imkon yaratadi.

Zamonaviy metodlarning asosiy jihatlaridan biri – bu interfaollikdir. Interfaol yondashuv o'qituvchi va o'quvchi o'rtasida ikki tomonlama hamkorlikni yo'lga qo'yadi. Dars jarayonida o'quvchilar savollarga javob berish, muhokama qilish, guruhlarda ishlash orqali faol ishtirok etadilar. Bu esa ularning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi va bilimlarni mustahkamlashga yordam beradi. Masalan, "Aqliy hujum" metodida o'quvchilar berilgan savol yuzasidan erkin fikr bildiradilar, "Klaster" metodida esa mavzuga oid tushunchalarni tizimli ravishda joylashtiradilar. Bunday metodlar o'quvchilarning tafakkurini kengaytiradi va ularni mustaqil fikrlashga o'rgatadi. Boshlang'ich sinf o'quvchilari yosh jihatdan kichik bo'lganligi sababli ularning diqqatini uzoq vaqt bir joyda ushlab turish qiyin bo'ladi. Shu bois darslarda o'yin texnologiyalaridan foydalanish katta samara beradi. O'yin orqali o'qitish o'quvchilarni charchatmaydi, aksincha ularni faol harakatga undaydi. Didaktik o'yinlar, rolli o'yinlar, musobaqa shaklidagi topshiriqlar orqali o'quvchilar bilimni qiziqarli tarzda o'zlashtiradilar. Masalan, matematika darsida sonlarni o'rganishda o'yin elementlaridan foydalanish orqali bolalar tezroq va osonroq tushunadilar. Til darslarida esa rolli o'yinlar orqali nutq rivojlanadi.

Zamonaviy ta'lim jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining o'rnini ham beqiyosdir. Bugungi kunda darslarni slaydlar, videoroliklar, interaktiv dasturlar orqali tashkil etish imkoniyati mavjud. Bu vositalar darsni jonli va tushunarli qiladi. Masalan, tabiatshunoslik darsida videorolik orqali tabiat hodisalarini ko'rsatish o'quvchilarda kuchli taassurot uyg'otadi. Shu bilan birga, AKT vositalari o'quvchilarning mustaqil o'rganish ko'nikmasini ham rivojlantiradi.

Muammoli ta'lim texnologiyasi ham zamonaviy metodlarning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Bu metodda o'qituvchi o'quvchilar oldiga muammoli savollar qo'yadi va

ularni mustaqil yechim topishga undaydi. Natijada o'quvchilar faqat tayyor bilimni qabul qilibgina qolmay, balki uni izlab topishga harakat qiladi. Bu esa ularning mantiqiy fikrlashini, tahlil qilish qobiliyatini rivojlantiradi. Muammoli vaziyatlar orqali o'quvchilar hayotiy muammolarni hal qilishga ham o'rganadilar.

Zamonaviy metodlarning yana bir muhim jihati – individual yondashuvni ta'minlashidir. Har bir o'quvchining qobiliyati, qiziqishi va bilim darajasi turlicha bo'ladi. Shu sababli o'qituvchi har bir o'quvchiga alohida yondashishi zarur. Kuchli o'quvchilarga murakkabroq topshiriqlar berish, sust o'quvchilarga esa qo'shimcha tushuntirish va yordam berish orqali barcha o'quvchilarni dars jarayoniga jalb etish mumkin. Bu esa ta'lim sifatini oshiradi va o'quvchilarning o'ziga bo'lgan ishonchini kuchaytiradi. Baholash tizimi ham zamonaviy ta'limda muhim o'rin tutadi. An'anaviy baholash faqat natijaga qaratilgan bo'lsa, zamonaviy baholash jarayonni ham inobatga oladi. O'quvchilarning o'z-o'zini baholashi, o'zaro baholash kabi usullar ularning mas'uliyatini oshiradi. Shuningdek, baholash orqali o'quvchilarning qaysi jihatlarida qiyinchilikka duch kelayotganini aniqlash mumkin bo'ladi. Bu esa o'qituvchiga darsni yanada samarali tashkil etishga yordam beradi.

Zamonaviy ta'lim jarayonida o'qituvchining roli ham o'zgarib bormoqda. Endilikda o'qituvchi faqat bilim beruvchi emas, balki yo'naltiruvchi, tashkil etuvchi va motivator vazifasini bajaradi. U o'quvchilarni mustaqil izlanishga undaydi, ularning qiziqishini oshiradi va ijodiy fikrlashini rivojlantiradi. O'qituvchi o'z ustida doimiy ishlashi, yangi metodlarni o'rganib borishi zarur. Chunki zamonaviy ta'lim doimo yangilanib boradi.

Shuningdek, dars samaradorligini oshirishda o'quvchilarning psixologik holatini hisobga olish ham muhimdir. Darsda qulay muhit yaratish, o'quvchilarga mehr bilan yondashish, ularni rag'batlantirish orqali yuqori natijalarga erishish mumkin. O'quvchi o'zini erkin his qilganida, u darsda faol ishtirok etadi va bilimni oson o'zlashtiradi. Umuman olganda, zamonaviy metodlar dars jarayonini jonlantiradi, o'quvchilarni faollashtiradi va ta'lim samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Ularni to'g'ri va o'rinli qo'llash orqali boshlang'ich sinflarda yuqori natijalarga erishish mumkin.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich sinflarda dars samaradorligini oshirish bugungi ta'lim tizimining eng muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Bu vazifani amalga oshirishda zamonaviy o'qitish metodlari muhim rol o'ynaydi. Interfaol yondashuvlar, o'yin texnologiyalari, axborot-kommunikatsiya vositalari va muammoli ta'lim usullari o'quvchilarning bilim olish jarayonini yanada samarali qiladi. Zamonaviy metodlar yordamida o'quvchilar faqat bilimni o'zlashtiribgina qolmay, balki mustaqil fikrlash, tahlil qilish, muammo yechish kabi muhim ko'nikmalarga ega bo'ladilar. Bu esa ularning kelajakdagi ta'lim bosqichlarida muvaffaqiyatli bo'lishiga zamin yaratadi. Ayniqsa, boshlang'ich bosqichda berilgan bilim va ko'nikmalar butun ta'lim jarayonining poydevori hisoblanadi. Shu bilan birga, zamonaviy metodlarni samarali qo'llash o'qituvchining bilim

va mahoratiga ham bog'liq. O'qituvchi doimo o'z ustida ishlashi, yangi pedagogik texnologiyalarni o'rganishi va ularni amaliyotda qo'llashi zarur. Faqat shundagina darslar qiziqarli, mazmunli va samarali bo'ladi. Yana bir muhim jihat shundaki, ta'lim jarayonida o'quvchilarning individual xususiyatlarini inobatga olish zarur. Har bir o'quvchining qobiliyatini rivojlantirish, ularni qo'llab-quvvatlash orqali yuqori natijalarga erishish mumkin. Bu esa ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi. Umuman olganda, zamonaviy o'qitish metodlari boshlang'ich ta'limda katta imkoniyatlar yaratadi. Ularni to'g'ri va maqsadga muvofiq qo'llash orqali dars samaradorligini oshirish, o'quvchilarning bilim darajasini yuqori pog'onaga ko'tarish mumkin. Zamonaviy ta'limning asosiy maqsadi ham barkamol, mustaqil fikrlaydigan va bilimli shaxsni tarbiyalashdan iboratdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi. "Ta'lim to'g'risida"gi Qonun. – Toshkent, 2020.
2. O'zbekiston Respublikasi. "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi". – Toshkent, 1997.
3. Tolipov O'., Usmonboyeva M. "Pedagogik texnologiyalar: nazariya va amaliyot". – Toshkent: Fan, 2005.
4. Ishmuhamedov R. "Innovatsion pedagogik texnologiyalar". – Toshkent: Iste'dod, 2010.
5. Yo'ldoshev J., Usmonov S. "Zamonaviy pedagogik texnologiyalar". – Toshkent: O'qituvchi, 2004.
6. Azizxo'jayeva N. "Pedagogik mahorat". – Toshkent: O'qituvchi, 2006.
7. Qodirov B. "Boshlang'ich ta'lim pedagogikasi". – Toshkent: Fan va texnologiya, 2012.